

C. Wilkeshuis

DE KONING

AGE woonde op een kleine boerderij, die even buiten het dorp stond. Er lagen daar nog meer boerderijen langs de kant van de weg, je had er ook een kruidenierswinkeltje, en er stond de school, waar Age in de vijfde klas zat. Als je van de boerderij naar het dorp wilde, kon je de grote weg langs gaan. Het liep daar wel gezellig, tussen de twee rijen van wilgebomen door. Maar de weg kronkelde erg, en maakte eerst een hele zwaai, vóór hij rechttoe naar het dorpje voerde. Als je haast had, ging je daarom altijd het binnenweggetje door. Dat was trouwens óók aardig. Eerst moest je langs het erf van Boer Pieneman. Die had des zomers altijd een stier vlak bij het binnenweggetje staan. Maar daar trok je je niets van aan. Het grote beest zat tòch stevig vast. En als je het erf van Boer Pieneman áf was, kwam je aan een vondertje, en dan liep je langs de kant van een sloot, tussen paardebloemen en duizendblad en wilde zuring en Pinksterbloemen door, naar het volgende vondertje. En dan kreeg je wéér zo'n stuk weiland, en nòg eens een vondertje. En als je dat derde vondertje over was, stond je vlak voor de keet, waar Tjalling woonde.

Die keet was een oude kermiswagen zonder wielen, die daar zo-maar scheef neergezakt scheen in een driehoekig lapje weiland. Boven het dak van de wagen stak een schoorsteenpijp uit, de ruitjes waren vuil en Tjalling had ze met krantenpapier dichtgeplakt, toen ze kapot waren.

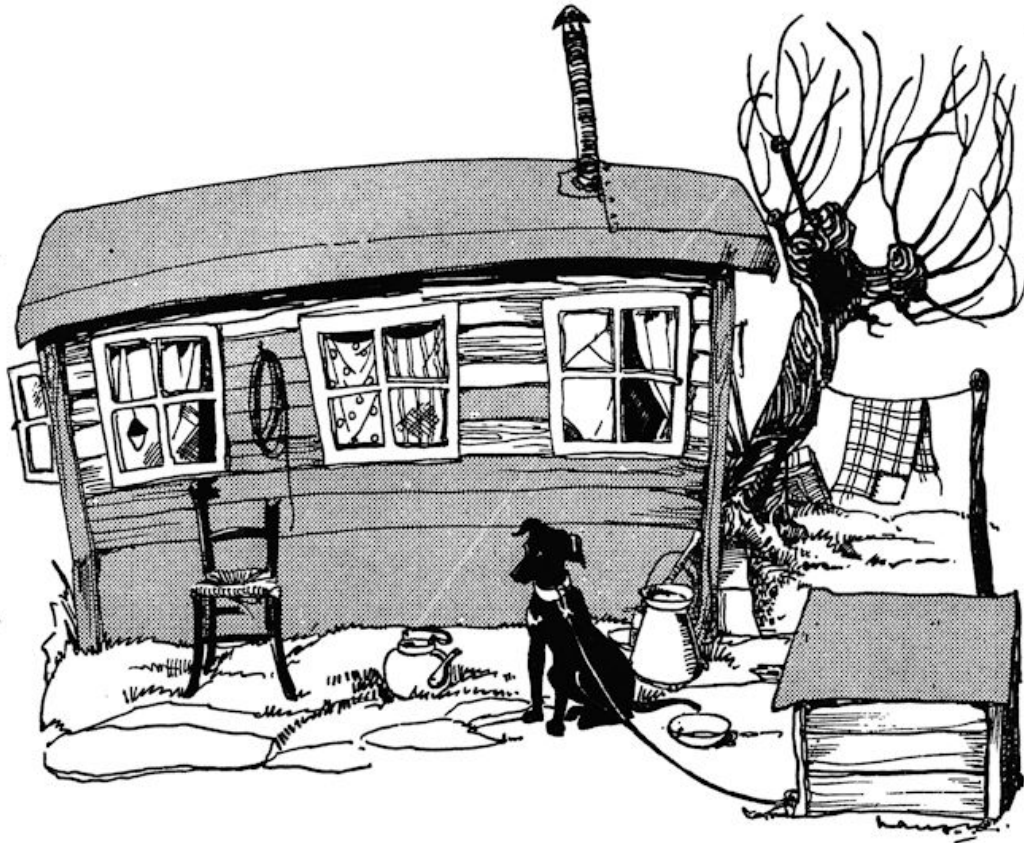
Van Tjalling zelf had je geen last, als je de keet voorbijging. Hij was een grote kerel van vijf-en-twintig jaar, die zich des zomers bij de boeren als landarbeider verhuurde, en die messen en scharen en bijlen en zagen sleep, defecte koffiemolens en paraplu's repareerde, en de beeldjes van een oude Friese klok prachtig kon vergulden, als ze hun glans hadden verloren. Maar Tjalling hield een hond. Een groot, zwart dier was het, met flaporen en witte tanden ; speels, wild en luidruchtig. Hij dééd je nooit iets, maar de jongens waren tòch bang voor hem. Veel banger dan voor den helen stier van Pieneman. Want als je voorbij de keet wilde, stond Bello je al uit de verte aan te blaffen. En als je dan dichterbij kwam, sprong hij blaffend om je heen, hapte zo maar voor zijn genoegen naar je heen of je hand, zonder ooit toe te bijten, schoot een eind vooruit, kwam weer terug, legde zijn kop op de voorpoten, net of hij je zó zou aanvliegen, en maakte een lawaai, dat je oren ervan begonnen te toeten.

Neen, het was geen pretje, als je overdàg langs de keet moest. Maar des avonds was het bepaald griezellig : dan sprong Bello plotseling als een zwarte geest uit het donker te voorschijn, en hij joeg je de stuipen op het lijf met zijn onverwachte sprongen en zijn nijdig geblaf. Des avonds moest je maar liever wachten tot half acht, als je voorbij de keet wilde. Dan ging Tjalling steeds van huis, en hij bond de hond dan vast aan het hok, dat naast de wagen stond.

Nu was het Kerstfeest.

Age moest dit jaar maar alleen naar de kerk gaan. Heit was vandaag naar zijn broer, die in de stad woonde. Het kon best een uur of zeven worden, vóór Heit weer terug was.

En Mem, die kon ook al niet mee. Wie zou er dan op den kleinen Sjoerd moeten passen? Die was pas drie maanden oud, en hij lag in het wiegje, dat Mem zolang van een buurvrouw had geleend, en dat ze mooi had

De keet van Tjalling

gemaakt met glimmend goed, waarop allemaal kleine bloemetjes waren gedrukt.

Sjoerd was een lief kereltje. Hij had blauwe ogen, die zo aardig glansden, en kleine handjes, waarvan hij vuisten maakte, die hij in zijn mond stopte; en stokkerige beentjes, met aardig-grote voeten. De teentjes leken net een rij kralen. En lachen kon hij ook al! Dan trok hij zijn tandeloze mondje wijd open, en hij haalde zijn adem in, en maakte een gierend geluid.

„Het lijkt net, of Sjoerd naar binnen lacht inplaats van naar buiten,” zei Age wel eens.

Neen, Mem kon niet mee naar de kerk. Ze kon Sjoerd toch niet alleen laten.

„Ik ga de grote weg maar langs,” zei Age tegen Mem. Dat was natuurlijk om de hond van Tjalling.

„Dan moet je niet te laat weggaan,” antwoordde Mem.

En om half zes stapte Age in zijn beste pak tussen de wilgebomen door naar het dorp. Telkens telde hij zijn passen . . . een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht . . . en zo door tot honderd, en dan weer van voren af aan, om de weg maar te bekorten. En nu zwaaide het pad door het duistere land. Dáár had je het dorp. Je kon de kerk duidelijk zien. De ramen waren verlicht, en de toren maakte een zwarte schaduw op de donker-violette hemel, die vol sterren hing. En nu begon de klok ook nog te luiden. Jongens! wat klonk dát fijn, echt feestelijk! Het was net, of er een gezang hoog door de lucht ging, over het hele lage land. En hoe dichter Age bij de kerk kwam, hoe luider het gebeier van de klok werd: „Bim . . . bam . . . bim . . . bam . . .”

Nu wás Age er. Hij stond in het verlichte kerkportaal, en hoorde achter de tussendeur de muziek van het orgel. Even luisterde hij, en toen deed hij de deur open. Nu hoorde hij het zingen van het orgel veel duidelijker: het dreunen van de diepe bassen, en het geïjdel van de hoge tonen. En daar tussendoor klonk het geroezemoes van de mensenstemmen.

Maar dit was toch het mooiste: in het midden van de kerk stond, hoog en vorstelijk, de kerstboom, en zijn donker kleed was van onder tot boven bezaaid met kaarsevflammetjes, die als edelstenen blonken. En wat was hij prachtig versierd! Slingers hingen van de ene tak naar de andere, en je zag rode en groene en gele en blauwe ballen en sterren, en vergulde en verzilverde noten.

De kinderen van de Zondagsschool zaten om de boom heen. Ze kwetterden als een troep mussen, en ze wezen elkander telkens nieuwe dingen in de boom, en ze zeiden tegen elkaar, dat hij nóg mooier was dan die van het vorige jaar.

Age zocht zijn plaatsje tussen de kinderen op.

Even later werd het ineens stil. Het orgel en mensen zwegen: de dominee was op de preekstoel geklommen, en daarmee was het Kerstfeest begonnen.

Age vond alles even mooi en feestelijk: het licht en de kleuren, het zingen en het vertellen; en hij smulde van het lekkers, dat er af en toe werd uitgedeeld: koekjes en een sinaasappel en een reepje chocola.

Maar het mooiste vond hij toch het verhaal van de Drie Wijzen. Vreemd, hij moest telkens aan kleinen Sjoerd denken, wanneer de Dominee het over den kleinen Jezus had. En tóch begreep hij de geschiedenis niet goed. Nu ja, hij kon zich best voorstellen, dat de engelen begonnen te zingen, omdat Jezus geboren was. En hij wilde ook graag geloven, dat de herders van het veld waren gekomen, om even in de kribbe te kijken. Dat was thuis immers óók een beetje zo geweest: toen de kleine Sjoerd er pas was, waren Omke en Moeike op visite gekomen, en de boerinnen uit de buurt en een enkele boer, en Blom, de arbeider, met zijn vrouw Baaije, ze hadden allemaal even naar Age's broertje gezien, die met zijn rode rimpelkopje in de wieg lag. Ja, dat van de herders begreep Age best.

Maar dat de Wijzen uit het Oosten waren gekomen, Koningen, die op hun kamelen reisden, en gekleed waren in de prachtigste kleren van de wereld,

en dure cadeaux : goud en wierook en myrrhe meebrachten . . . dat begreep Age niet. Ze wilden den nieuwgeboren Koning zien . . . Een koning ? Zo'n klein kind, zo'n „lytse poppe” als ze in Friesland zeiden, een koning ? En dan zo machtig, dat drie van die rijke mijnheren daarvoor hun mutsen afzetten en op de knieën vielen ? Dáár kon Age niet bij.

En weer dacht hij aan Sjoerd, zoals die in zijn wiegje lag te spelen, en af en toe zijn knuistje om zijn grote teen in de mond stak, en van die malle geluidjes maakte. Zó'n jongen een koning ? Age moest er heus om lachen.

Het Kerstfeest was afgelopen, vóór iemand er erg in had. En Age zou met zijn sinaasappel, die hij had bewaard, en het Kerstboekje, dat hij nog had gekregen, naar huis teruggaan. Maar . . . welke weg zou hij nemen ? De grote weg ? Of het binnenpaadje ?

Hij wou graag gauw thuis zijn. Heit was natuurlijk alweer terug, en die zou evengoed als Mem graag willen weten, of het een mooi Kerstfeest was geweest. En Age wou graag het boekje laten zien, en de sinaasappel aan Mem geven. Zou hij het binnenpaadje maar langs gaan ? Maar de hond van Tjalling dan ?

De klok van de toren sloeg half-acht. Kom, hij zou het er maar op wagen. Tjalling zou de hond nu wel hebben vastgelegd. En daar stapte de jongen door het donker langs het smalle voetpad . . .

De hemel was wonderlijk diep, de sterren hingen in grote slingers aan de lucht, en terzijde van het pad strekten zich eindeloos ver de Friese landen in het donker uit.

Age dacht nog maar aldoor aan het kindje Jezus. Zou die koning zijn van al de sterren, en van die wereld, die zo héél, zo eindeloos groot was ?

Nu kwam Age bij de keet van Tjalling. Hij zag de schaduw van de verzakte wagen en van het pijpje, dat er bovenuit stak.

Het leek wel, of Tjalling niet thuis was. Er brandde tenminste geen licht. Zoveel te beter : dan lag Bello tenminste aan het hok. Maar . . . het was om je naar te schrikken : daar hoorde Age eensklaps het getrippel van hondentpoten over de weg, een luid geblaf . . . en meteen danste uit de donkere avond de zwarte schaduw van de hond te voorschijn.

Nu gewóón doorlopen, dacht Age. Niet bang zijn. Net doen, of die héle hond er niet was. Maar jawel, het dier ging te keer als een bezetene, het sprong nu vóór Age's voeten heen en weer, en de jongen zag de ogen van de hond als kleine, groene lantarentjes in het donker schitteren.

„Bello, beste Bello, zoete hond,” probeerde Age het dier te sussen. Maar het gaf niet. Ineens was Bello áchter Age, en zette onverwachts de poten op diens schouders. Age voelde de adem in zijn hals, juist boven de boord van zijn jasje. En in een plotselinge, radeloze angst schudde hij het dier van zich af, zette het op een lopen. . . Hij verloor zijn boekje. Maar hij dacht er niet aan, het op te rapen. Hij holde maar, hij holde maar voort over de weg, terwijl de hond blaffend en grommend naast hem galoppeerde. Nu was hij bij het eerste vondertje. . . Hij vlóóg er overheen. De hond bleef staan, blafte nog wat in de duisternis, en keerde terug : Age hoorde in de verte de stem van Tjalling, die zijn hond riep.

Nu was de grote angst voorbij, en Age werd boos. Hij zou het dien hond nog

eens betaald zetten, dat die hem zó had laten schrikken. Hij zou hem een pak ransel geven. Stráks nog. Als Tjalling weg was . . . Hij struikelde bijna. Een stok, een fatsoenlijke knuppel. Asjebliedt : die kon te pas komen. Age raapte het ding op, en nam het mee naar huis . . . En wat was het zonde van zijn mooie Kerstboekje ! Dat lag natuurlijk ergens in de modder. Wie weet, had die ellendige hond er zijn tanden wel in gezet, en het helemaal aan flarden gescheurd. En Age hield juist zoveel van lezen, en hij had al zo weinig boekjes. Zó kwam hij thuis : zónder Kerstboekje. Maar wel met een sinaasappel, een dikke stok en een boos gezicht.

Heit en Mem zaten bij de tafel, toen Age de kamer binnenkwam. „En . . . hoe was het Kerstfeest ?” vroeg Heit.

„Wel aardig,” zei Age, maar met zó'n ontevreden gezicht, alsof er helemaal geen prachtige boom in de kerk had gestaan.

„Wel áárdig ?” vroeg Mem verwonderd. „Ik dacht, dat het juist zo heel mooi zou worden deze keer. Dat had je ons laatst tenminste verteld.”

„Ja het wás ook mooi,” viel Age driftig uit : „het was héél mooi. De boom en het zingen en alles. Maar die nare hond van Tjalling heeft mij zo aan het schrikken gemaakt. En toen heb ik mijn Kerstboekje verloren . . . Maar ik zal het hem betaald zetten. Ik geef hem een pak rammel. Als Tjalling hem vastgebonden heeft. — Dan sla ik hem dóód.”

„Dat zijn geen goede voornemens op een Kerstavond,” merkte Heit bedaard op.

„Heb je daarvoor misschien die dikke knuppel meegebracht ?” vroeg Mem, en ze keek naar de stok, die Age in een hoek van de kamer had neergezet. „Er gebeurt niets van,” besliste Heit. En Mem zei, dat die hond het toch niet kon helpen, dat hij zo speels was. Dat lag nu eenmaal in zijn aard. „Nou, maar ik gá toch,” zei Age vastbesloten. „Of Heit en Mem het goed vinden of niet.”

Zó kwam hij thuis : zónder kerstboekje. Maar wel met een sinaasappel, een dikke stok en een boos gezicht.

„Zo, zo,” zei Heit. „Jij blaast nogal hoog van de toren. Maar jij blijft vanavond thuis, dat begrijp je zeker wel.”

„Goed,” mopperde Age. Hij zou vanavond wel thuisblijven. Maar dan ging hij op een andere avond. En als Heit hem deze stok afnam, dan zocht hij wel een nieuwe op. En het was toch ook gemeen, dat die hond zijn boekje had vernield.

„Misschien krijg je van ons dan wel een ander boekje,” zei Mem.

Maar dat vond Age ook al niet goed. Het was dan géén boekje van de Zondagsschool. Dáár schreef de Meester altijd wat vóórin.

„Nou, ik wil er verder niets over horen,” zei Heit, die boos begon te worden. Knorrend zat Age bij de tafel, en hij keek naar Mem, die de boterhammen klaar zette: twee dikke sneden Kerstbrood met krenten en rozijnen en sucade, en twee dikke sneden wittebrood met worst.

„Nee, Age, je mag nog niet beginnen,” zei Mem, toen ze zag, dat Age meteen wou gaan eten. „Ik moet eerst Sjoerd nog even helpen.”

Sjoerd had een beetje liggen huilen in zijn wiegje. Maar nu kraaide hij ineens van plezier. Hij stak zijn handjes uit naar Mems neus en ogen, en greep naar de streng bloedkoralen met het gouden slot, die Mem vandaag droeg, omdat het Kerstfeest was.

Age keek naar de kleine vingertjes van Sjoerd, naar de rose beentjes, die onder de luier uitschopten, naar het dikke kopje, en het haar, dat als een fluwelen vacht over het hoofdje lag te glanzen. Hè, wat een leuk jongetje was het toch. Mem bewoog haar wijsvinger vlak vóór het ronde gezichtje. En nu gierde Sjoerd het uit. Hij kreeg er zowaar de hik van. Age moest er ook al om lachen. En toen lag Sjoerd weer stil, en keek met grote verwonderde ogen naar de lamp.

Ineens moest Age denken aan het kindje, waarvan de Dominee vanavond had verteld. Dat kwam natuurlijk, doordat Sjoerd net zo'n peuter was, en nu precies zo ernstig keek. En Age peinsde over de geschiedenis van de engelen en de herders, en de drie Wijzen. Het leek hem soms toe, of hij weer in de kerk was, bij de boom en de muziek en de zachte glans van het licht. En dan scheen het wel, of hij zich in de stal van Bethlehem bevond, en of Sjoerd het kindje Jezus was.

Met grote ogen zat Age voor zich uit te kijken, en hij voelde zijn hart warm worden. Een wonderlijke tederheid doorstroomde hem.

„Age, zit niet zo te dromen,” zei Heit.

„Ik dacht aan het Kerstfeest in de kerk,” legde Age uit.

Maar nu was Age weer wakker, en hij zag daar de dikke stok in de hoek staan, waarmee hij straks of morgenavond de hond van Tjalling zou aftuigen. En tot zijn verbazing merkte hij, dat hij niet boos meer was. Hij zou die hond niet kunnen slaan, al zou hij het nog gewild hebben. Het was immers geen naar dier. Hij wilde alleen maar spelen, en daarom sprong hij als een dolle schooljongen bij je op. Zo leuk zou Bello het daar ook wel niet hebben, zo alleen bij die keet.

Age begon bijna van die hond te houden.

En telkens keek hij nu naar Sjoerd, en dan dacht hij aan het Kerstkindje, en dan weer aan de hond. En hij begon al maar vriendelijker over Bello te denken.

„Nu, we zullen Sjoerd maar weer in de wieg leggen,” zei Mem, toen ze met den kleinen man klaar was. „En dan kunnen we gaan eten.”

Heit, Mem en Age schikten zich nu om de tafel.

„Eerst eet ik het krentenbrood op,” zei Age. Dat smaakte immers zo fijn. Het lekkerste, de worst, bewaarde hij tot het laatst. Maar toen hij met zijn witte boterhammen begon, legde hij de plakjes worst op de rand van zijn bord.

„Lust je geen worst?” vroeg Mem verwonderd.

Nu hield hij de hond zijn open hand voor . . .

„Jawel, Mem,” antwoordde Age met een kleur.

„Hij eet die plakjes straks zó op,” veronderstelde Heit met een lachje.

„Nee, Heit,” zei Age. „Ze zijn voor de hond van Tjalling.”

Mem zag Heit vragend aan: het was toch zonde van die kostelijke worst. Maar Heit knipte even met zijn ogen, en vertrok zijn mond net of hij zeggen wilde: „Laat hem maar gaan. Zó is het beter dan andersom.”

Na het eten liep Age weer langs het binnenpaadje. De plakjes worst hield hij in zijn hand.

De sterren straalden aan de hemel, en over de weilanden streek de schrale

wind, die uit het Oosten kwam. Neuriënd ging Age langs het gras, dat kraakte van de rijp, en over de vondertjes, die glad waren van de grondvorst.

Gek was dat nou toch. Een uurtje geleden was hij van plan geweest met een grote stok naar Bello te gaan, en nu kwam hij met de stukjes worst, waarop hij zèlf zo dol was. Zo vèr had Heit hem nooit kunnen krijgen. Ja, dat kwam natuurlijk, doordat hij zo naar Sjoerd had zitten kijken, en daardoor zo aan het Kerstkindje had gedacht. Zie je nu wel, het Kerstkindje was sterker dan Heit. Het was ook machtiger dan de Wijzen, die met de geschenken kwamen. Want . . . het Christuskindje veranderde je van binnen, het maakte je hart goed, het riep de liefde in je wakker. En dat kon niemand op de hele wereld zó doen.

En daarom was het dan ook Koning. En de drie Wijzen hadden gelijk, dat ze hun fluwelen tulbanden van hun hoofden zetten, en hun neuzen tot op de grond bogen voor het kindje Jezus. Age voelde nu, dat dit kindje koning was, meer dan van sterren en eeuwen en koninkrijken : het was de koning van het hart.

En stil, alsof hij in de kerk was, liep Age onder de hemel en in het eindeloze Friese land. Gras . . . een vondertje . . . gras . . . een vondertje . . .

Dáár zag hij de keet van Tjalling, Hij hoorde, hoe Bello aansloeg. De rauwe stem baste door de stilte van de grote nacht.

„Kom maar,” riep Age, toen hij de keet dicht genaderd was. „Beste hond, hoor.” Hij zag de ogen van het dier groenachtig in het duister glinsteren. Hij gooide een stukje worst neer, en Bello, die vastgebonden zat, at het smakkend op. Nòg een stukje. Wéér een stukje.

Voetje voor voetje kwam Age dichterbij. Bij ieder plakje een stap.

Nu hield hij de hond zijn open hand voor, waarop het laatste schijfje lag. Hap, verdween het in de gulzige bek, en toen schuurde de ruwe tong langs zijn handpalm, net of het dier ieder aasje geur zelfs wou weglikken. „Beste hond,” zei Age weer, en hij drukte de kop van Bello tegen zich aan. Rillend van de koude avond zette het dier zich naast den jongen neer, en besnuffelde hem, en streek hem zenuwachtig telkens met de tong over de handen.

Age streelde den hond over de kop, en hij tuurde in de nacht, die zó vol sterren hing, dat je ze onmogelijk zou kunnen tellen.

In zijn verbeelding zag hij weer de Drie Wijzen, die eerbiedig knielden voor het Kindje in de armoedige stal. En hij begreep, hij begreep nu heel goed, dat het zo hóórde.